

Najważniejsze czynniki ryzyka i czynniki chroniące

Tabela Czynniki ryzyka potencjalnie wpływające na rozwój problemów w obszarze zdrowia psychicznego i zaburzeń, szczególnie u dzieci

Indywidualne	Rodzinne/ społeczne	Związane ze szkołą	Wydarzenia i sytuacje życiowe	Środowiskowe i kulturowe
<p>Uszkodzenie mózgu w okresie płodowym;</p> <p>Wcześnieactwo;</p> <p>Urazy okołoporodowe;</p> <p>Niska waga urodzeniowa, komplikacje zdrowotne;</p> <p>Upośledzenie fizyczne i intelektualne;</p> <p>Słabe zdrowie w dzieciństwie;</p> <p>Brak lub słaba więź z rodzicami w dzieciństwie;</p> <p>Niski poziom</p>	<p>Nastoletnia matka;</p> <p>Posiadanie tylko jednego rodzica;</p> <p>Brak obecności ojca w domu rodzinnym;</p> <p>Bardzo liczna rodzina;</p> <p>Negatywne wzorce ról społecznych w otoczeniu;</p> <p>Przemoc i dysharmonia w rodzinie;</p> <p>Niezgoda małżeńska między rodzicami;</p> <p>Niewystarczający nadzór lub nieodpowiednie kierowanie dzieckiem;</p> <p>Małe zaangażowanie rodziców w aktywność dziecka;</p>	<p>Przemoc rówieśnicza;</p> <p>Odrzucenie przez rówieśników;</p> <p>Słaba więź ze szkołą;</p> <p>Brak umiejętności kierowania własnym zachowaniem;</p> <p>Przynależność do destrukcyjnej grupy rówieśniczej;</p> <p>Niepowodzenia szkolne.</p>	<p>Wykorzystanie fizyczne, seksualne i/lub emocjonalne;</p> <p>Zmiana szkoły;</p> <p>Rozwód i rozpad rodziny;</p> <p>Śmierć członka rodziny;</p> <p>Choroba fizyczna, pogorszenie się zdrowia;</p> <p>Bezrobocie, bezdomność;</p> <p>Uwięzienie;</p> <p>Ubóstwo, brak stabilizacji ekonomicznej;</p> <p>Brak gwarancji pracy zarobkowej;</p> <p>Negatywne relacje</p>	<p>Niekorzystne warunki socjoekonomiczne;</p> <p>Dyskryminacja społeczna lub kulturowa;</p> <p>Izolacja;</p> <p>Przemoc i przestępczość w sąsiedztwie;</p> <p>Zamieszkanie w okolicy pozbawionej środków transportu, sklepów i miejsc rekreacji.</p>

<p>inteligencji;</p> <p>Trudne usposobienie;</p> <p>Chroniczne choroby;</p> <p>Niewielkie umiejętności społeczne;</p> <p>Niska samoocena;</p> <p>Alienacja;</p> <p>Impulsywność.</p>	<p>Zaniedbanie w dzieciństwie;</p> <p>Długotrwałe bezrobocie rodziców;</p> <p>Przestępczość rodziców;</p> <p>Nadużywanie środków psychoaktywnych przez rodziców;</p> <p>Choroby psychiczne rodziców;</p> <p>Surowa dyscyplina lub brak dyscypliny w domu; niekonsekwencja wychowawcza;</p> <p>Izolacja społeczna rodziny;</p> <p>Doświadczenie odrzucenia;</p> <p>Brak ciepła, czułości i sympatii wśród domowników.</p>		<p>ze współpracownikami;</p> <p>Wypadek w pracy, uszczerbek na zdrowiu, ułomność;</p> <p>Opiekowanie się osobą chorą/niepełnosprawną;</p> <p>Przebywanie w domu opieki;</p> <p>Wojna lub naturalna katastrofa.</p>	
--	--	--	--	--

Źródło: Monograph, 2000. Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra.